

Interreg - IPA CBC

CCI 2014 TC 16 I5CB 009

Be In

www.project-bein.eu

Деловен екосистем како
интегриран систем
БИ ИН

Business eco-system as
an integrated system
Be In

Мапирање на тековните трендови, јаки и слаби страни - Две вкрстени истражувања / Извештај од истражувањата

Сумарниот извештај претставува заеднички напор за спојување и анализа на наодите од две независни истражувања спроведени од Универзитетот Гоце Делчев и Институтот за истражување на Универзитетот во Македонија (УРИ) во двата региона-учеснички. Фокусиран на разбирањето како малите и средни претпријатија (МСП), универзитетите и дипломираните студенти реагираат на кризи, особено неодамнешната пандемска криза и неповолните финансиски ситуации, извештајот има за цел да обезбеди сеопфатен преглед на подготвеноста и приспособливоста на регионот. Покрај овие информации, извештајот вклучува и поширока перспектива преку развивање на заеднички водич за целиот прекуграничен регион. Овој водич ги потенцира препорачаните стратегии за деловните и академските екосистеми со цел справување со акутните кризи. Следејќи ги меѓународните практики, водичот вклучува детална референца до организациите во мрежата за претприемништво, како што се IDEA во Данска, NCGE во Обединетото Кралство и FGF во Германија. Преку истакнување на иновативни пристапи, мерки за отпорност и адаптивни стратегии што ги користат малите и средните претпријатија, универзитетите и дипломираните студенти, проектот има за цел да обезбеди активни мерки за подобрување на подготвеноста и одговорот за кризи во регионот.

Дигитален кариерен центар

Дигиталниот кариерен центар служеше како централизирано складиште за сите релевантни содржини, опфаќајќи информативни ресурси, детали за настани и отворени покани кои се однесуваат на активностите на Денот на кариерата. Дизајнирана да нуди лесен пристап до информации, платформата обезбеди транспарентност и пристапност. Корисниците би можеле да истражуваат различни делови, вклучувајќи детални распореди на настани, профили на организации-учеснички и информации за можностите за работа. Платформата обезбеди кориснички интерфејс за поднесување апликации, поттикнување ангажман и значајни врски помеѓу бизнисите и потенцијалните таленти.

Ден на кариерата

Една од позначајните активности во проектот беше Денот на кариерата, клучен настан што се организираше на 12 декември 2023 година во Медитеранската палата во Солун. Овој ден послужи како кулминација на обемното планирање и заедничките напори во рамките на Центарот за дигитална кариера. Настанот го обележа енергична атмосфера, обединувајќи локални мали и средни претпријатија од разновидна бранша, но и голем број надежни кандидати.

Е-алатки

Електронскиот пакет со алатки, вклучувајќи основни алатки како што се шаблони за подготовка на резимеа, водичи за подготовка на интервју за работа и информативни упатства, беше беспрекорно интегриран во платформата Digital Career Hub. Дополнително, во платформата беа вградени три видеа со упатства, од кои секое трае најмалку 20 минути. Две (2) од овие видеа прикажуваат успешни студии на случај, додека на едно (1) е прикажано искуство од дипломирани студенти. Оваа интеграција дополнително ги збогати ресурсите на платформата, подобрувајќи го целокупното искуство за корисниците кои бараат поддршка за развој на кариерата.

Канцеларија за поврзување

Канцеларијата за поврзување обезбеди поддршка на деловните субјекти и индивидуалните истражувачи. Создадена е онлајн алатка за усогласување на локалната понуда и побарувачка на работни места, каде што беа објавени и промовирани покани за барање специјализиран персонал и можности за вработување. Во рамките на работењето на Канцеларијата за поврзување беа дизајнирани, произведени и достапни онлајн, 10 семинари за бизниси, наменети за стартапи и млади претприемачи. Дополнително, Виртуелниот инкубатор имаше за цел да им овозможи на 10 стартапи да пристапат до обука, насоки и советување за имплементација на високо-иновативни проекти.

Прекугранични, европски или меѓународни деловни мисии

Се одржаа две студиски посети, една во Амстердам и една во Берлин, нудејќи им на дипломираните студенти и на младите истражувачи единствена можност да посетуваат организации кои се во првите редови на високите иновации, како што се инкубатори и слични ентитети. Овие мисии им дадоа на учесниците непроценливи сознанија за најсовремените практики, олеснувајќи ја соработката и размената на знаење помеѓу новите таленти и добро етаблираните иновативни организации и во Амстердам и во Берлин.

Работилници

Беа организирани две дводневни работилници со примарна цел да се идентификуваат потребите, по што следуваше дополнителен хакатон настан. Работилниците служеа како извонредни сесии, ангажирајќи ги учесниците во заедничка средина за да истражуваат во одредени области и да откријат барања или предизвици. Работилниците обезбедија платформа за бура на идеи, дискусии и практични активности за прецизирање на потребите и потенцијалните решенија. По работилниците, хакатонот ги обедини учесниците активно да ги применат своите согледувања и колективно да развијат иновативни решенија. Овој настан не само што поттикна креативност и вештини за решавање проблеми, туку и поттикна тимска работа и меѓудисциплинарна соработка.

ПРОЕКТЕН ПАРТНЕР

ПП2

Истражувачки институт
на универзитетот
Македонија

Единица за истражување на јавното мислење

Единицата за истражување на јавното мислење е основана во 2007 година, со цел да го систематизира процесот на собирање податоци.

Оттогаш имплементира истражувачки проекти кои обезбедуваат теренска работа, собирање податоци, анализа на податоци и проценка на податоци. Единицата за истражување на јавното мислење спроведува квантитативни и квалитативни истражувачки проекти користејќи долгогодишна експертиза, искуство и знаење на своите соработници. Единицата соработува со големите информативни мрежи, во Грција и во странство, и одржува широка мрежа на соработка со јавни и приватни субјекти, невладини организации и истражувачки агенти.

Порака од Директорот за истражување на Единицата за истражување на јавното мислење

Д-р Џорџ Сиакас,
директор за истражување,
Доцент по политички науки
на Универзитетот Демокрит
во Тракија

„Институтот за истражување на јавното мислење е посветен на одржување рамнотежа помеѓу квантитативната прецизност и квалитативната длабочина. Нашата мисија е да ги откриеме комплексноста на светот преку ригорозни истражувања. Во областа на знаењето, ние не бараме само одговори; негуваме разбирање. Нашиот тим се стреми кон иновации преку постојано надградување на нашите истражувачки инструменти и резултати.

Проектот Би Ин е многу повеќе од соработка; тоа е колективен напор да се обликува иднината на нашите млади, зголемувајќи ги нивните можности во динамичниот пејзаж на деловна понуда и побарувачка. Тоа е наш заеднички напор да го унапредиме знаењето и да донесеме значително влијание во прекуграничната област.

Организацијата и поврзаноста со проектот

Примарната цел на Единицата за истражување на јавното мислење е да ги зајакне врските помеѓу Универзитетот и локалните засегнати страни и да промовира регионално, прекугранично и меѓународно партнерство. Единицата развива и спроведува истражувачки проекти за економски и социјални прашања. Организира и семинари, конференции, работилници и состаноци.

Сето ова знаење и пракса беше применето во овој проект, кој имаше за цел да го истакне јазот помеѓу понудата и побарувачката. Во исто време, спроведените акции обезбедија можности за намалување на јазот помеѓу малите и средни претпријатија и вработените, со крајна цел подобрување на работниот живот на помладата генерација.

Проектни состаноци

Акцелератор за млади лидери

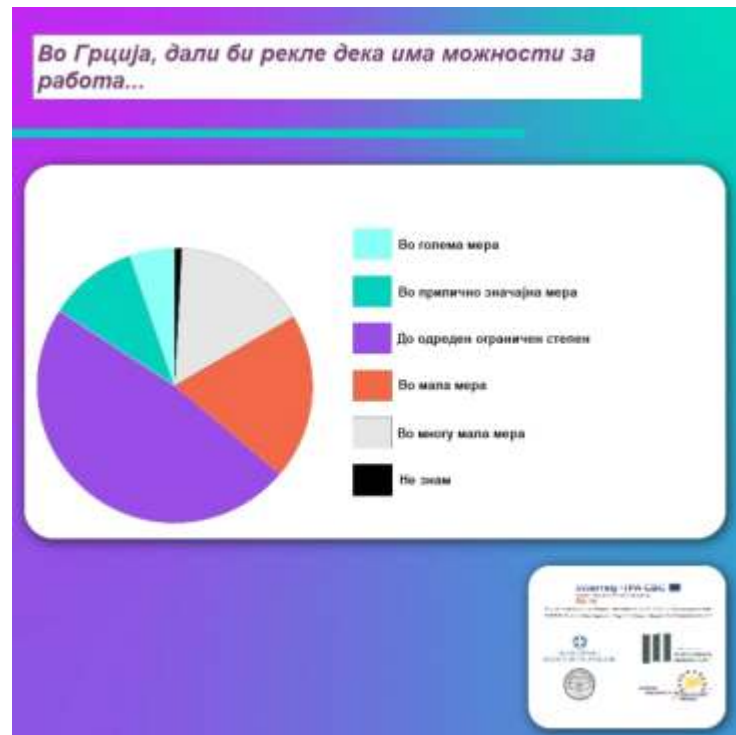
Работилница за идни трендови

Главни наоди и дијаграми

Можностите за работа се сметаат од повеќето испитаници како ограничени. Сепак, има значително повеќе ставови дека можностите се многу малку. Перцепцијата за недостаток на можности е фактор кој ги засилува и ги објаснува чувствата на несигурност и неизвесност. Со други зборови, главниот став е дека постои значителен јаз помеѓу понудата и побарувачката.

Ставовите на испитаниците за важноста на нивното учество на изборите покажаа мешани карактеристики. Огромно мнозинство смета дека учеството на граѓаните е многу важно. Сепак, има повеќе граѓани кои веруваат дека учеството на граѓаните е неважно отколку оние кои веруваат дека е од одредена важност. Ова е рамка која укажува на активна клима на недоверба и цинизам во однос на власта и другите политички институции и самата демократија. Сепак, се чини дека не е генерализирано до степен на структурна карактеристика.

Цитати од учесници во активностите на проектот

Јанис Алкос
43, Грција

„Мојата намера е дополнително да се поврзам со инспиративни млади и експерти од регионот во државата преку Акцелераторот за млади лидери.“

Искрено се радувам дека во дојдеме до нови и ризикувани и конструктивни дискуссии и работни неща.

И на крај, верувам дека тоа би било приклучена можност на рамната на добри практики.“

Теодора Димитровска
27, Бугарија (Софија)

„Обичувам да споделим опции, тилд и знаења релевантни за мојата избрана кариера. Исто така, очекувам по трети пат со искусни ментори кои можат да обезбедат некои совети и поддршка додека се движат по нивните патки во кариерата.“

Познато учество ја можеше да ги оцелуваме позитивни ресурси како што се менторство, обука, работни тилд и други образовни ресурси кои можат да ни помогнат да ги изградиме нешто ново, целен и да ги унапредиме нашите кариери.“

Акцелераторската програма фокусирана на зајакнување на младите екипи да обезбеди поддршка во области како што се бизнис планови, финансирање и менторство и може да ги помогне да ги запознаеме и развиеме идните потенцијали.“

ПРОЕКТЕН ПАРТНЕР

ППЗ

Универзитет „Гоце Делчев“

Порака/цитат од Раководителот на Организацијата во врска со мисијата на организацијата

Од основањето на Универзитетот „Гоце Делчев“ до денес, врвен приоритет се потребите на студентите, нивните идеи, размислувања, желби и ставови. Студентите имаат можност проактивно да се вклучат во сите тековни процеси, да учествуваат во сите универзитетски и факултетски тела и организации и на овој начин директно да бидат вклучени во процесот на одлучување и позитивните промени. Наш највисок приоритет е квалитетно и применливо знаење за нашите студенти како идни академски граѓани, надолнето со практична работа и усовршување на стекнатите вештини за нивна непречена интеграција во општествените текови.

„Избери мудро, дејствувај храбро“ е новото мото на УГД. Тоа го вклучува личниот избор и храброста да се дејствува кон позитивна промена, која ќе започне од секој поединечен човек. Ќе продолжиме заедно со вас да го градиме УГД како место на компетентни и високомотивирани студенти, исполнети и ценети професори и вработени и ќе создадеме универзитет кој ќе ги одржува и унапредува највисоките хумани вредности за кои се стремат цивилизираните луѓе. Наша должност е, заедно, да создадеме иднина за нашите млади и да изградиме општество во кое тие ќе ја живеат приказната за своите соништа.

За Универзитетот

Основната мисија на Универзитетот се наставата, истражувањето и јавниот сервис со студентите кои се во центарот на вниманието и со примена на индивидуален пристап кон студентот.

УГД е основан врз идеалите на инклузивност, разновидност и соработка. Денес, Универзитетот претставува растечки и динамични институции посветени на проширување на пристапот до образование, иновации и обезбедување социјална благосостојба за сите. Се наоѓа во источниот дел на Северна Македонија и со своето регионално присуство е посветен на успехот на своите студенти и исполнувањето на научните предизвици на 21-от век.

Во рамките на Универзитетот има 12 факултети и 3 академии кои се организирани во кампуси. Факултетите и академиите нудат различни студиски програми за диплома, магистерски и докторски студии.

Поврзување со проектот

Целта на економскиот факултет да биде дел од проект е насочена кон справување со предизвиците со невработеноста кај младите поединци. Клучните цели и придонеси на факултетот во оваа иницијатива може да вклучуваат:

Усогласување на вештини: Факултетот може да игра клучна улога во идентификувањето на специфичните вештини и празнини во знаењето што придонесуваат за невработеноста на младите поединци. Со разбирање на потребите на пазарот на трудот, факултетот може да ги прилагоди своите наставни програми за да се осигура дека студентите се опремени со соодветните вештини и знаења што ги бараат работодавците.

Развој на наставна програма: Факултетот може активно да учествува во развојот или ревизијата на наставните програми за усогласување на академските програми со потребите на пазарот на труд кои се развиваат. Ова вклучува инкорпорирање на практична содржина, релевантна за индустријата и обезбедување дека студентите се изложени на сценарија и предизвици од реалниот свет.

Соработка во индустријата: Воспоставувањето партнерства и соработки со локалните индустрии и бизниси му овозможува на факултетот да добие увид во тековните барања на пазарот на труд. Овие соработки можат да доведат до можности за стажирање, предавања за гости од професионалци од индустријата и практични проекти кои ги изложуваат студентите на предизвиците од реалниот свет.

Програми за професионален развој: Факултетот може да иницира или да учествува во програми кои го подобруваат професионалниот развој на студентите, вклучувајќи работилници, семинари и обуки. Овие програми може да се фокусираат на меките вештини, професионалниот бонтон и други атрибути кои ги прават студентите поприменливи.

Услуги за вработување: Создавањето или подобрувањето на услугите за вработување во рамките на факултетот може да помогне во поврзувањето на студентите кои дипломираат со потенцијалните работодавци. Ова може да вклучи одржување на мрежа на работодавци, организирање саеми за работа и обезбедување кариерно советување за студентите.

Поддршка на претприемништвото: Поттикнувањето на претприемништвото меѓу студентите може да биде уште една стратегија. Факултетот може да обезбеди ресурси, менторство и насоки за студентите заинтересирани да започнат сопствен бизнис, а со тоа да придонесе за создавање работни места во регионот.

Истражување за трендовите на пазарот на труд: членовите на факултетот можат да спроведат истражување за трендовите на пазарот на трудот, идентификувајќи ги новите индустрии и барањата за вештини. Ова истражување може да го информира развојот на програмата и стратешките одлуки за решавање на долгорочните потреби на пазарот на трудот.

Општата цел на учеството во овој проект е значително да придонесе за намалување на јазот помеѓу понудата на квалификувана работна сила и барањата на пазарот на труд, на крајот поттикнувајќи го економскиот раст и подобрување на резултатите од вработувањето за младите поединци во регионот.

Опис на активностите:

1. Ангажирање на 5 (пет) надворешни ментори за надворешни експертиза и услуги.

Ангажирањето на 5 (пет) надворешни ментори е стратешка иницијатива која има за цел да донесе непроценлива надворешна експертиза и услуги за нашата заедница. Овие ментори одиграа клучна улога во поддршката на разновидна група засегнати страни, вклучувајќи дипломирани студенти и млади претприемачи, кои имаат иновативни идеи.

Примарните цели на надворешните ментори беа:

1. Развој на вештини: Надворешните ментори придонесоа за растот на нашата заедница помагајќи им на членовите да стекнат нови вештини. Преку персонализирано водство и практична поддршка, тие ги овластија поединците да ги подобрат своите способности и да останат во тек со најновите трендови во индустријата.
2. Мотивација и поддршка: Препознавајќи ги предизвиците својствени на претприемачкото патување, менторите служеа како мотивациони водичи и столбови на поддршка. Нивното охрабрување поттикнува издржливост, инспирирајќи ги членовите да не се откажуваат од трансформирањето на нивните идеи во опипливи деловни потфати.
3. Вмрежување и врски: Како активни членови на клубот Стартапи, надворешните ментори овозможија значајни врски. Тие ја поврзуваат нашата заедница со страсни и корисни претприемачи, отворајќи ги вратите за потенцијалните инвеститори како што се бизнис ангелите и фондовите за ризичен капитал.

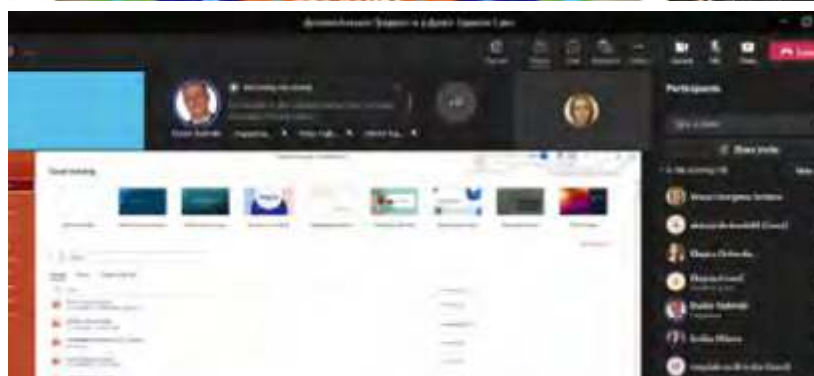
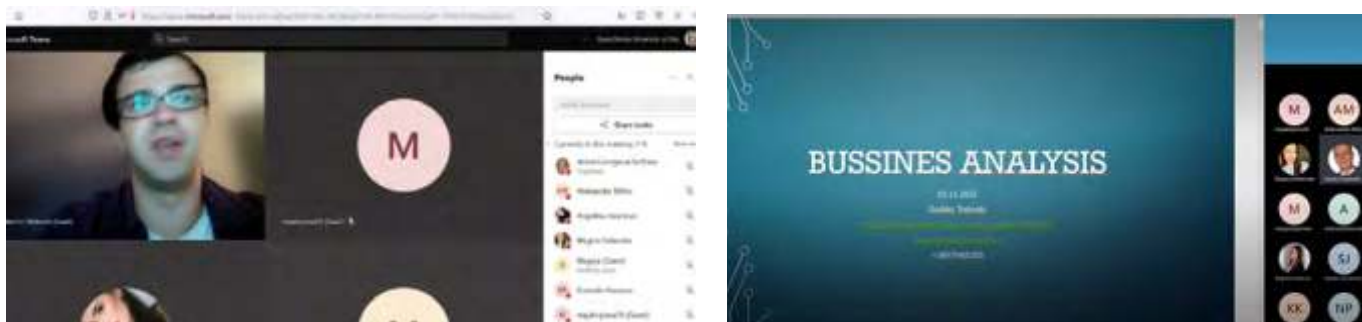
Ангажманот на надворешни ментори се протега надвор од индивидуалното менторство. Тие иницираат и надгледуваат различни програми, вклучително и менторски сесии прилагодени да се однесуваат на специфичните аспекти на патувањето со стартување. Беа организирани сесии за знаење за да се обезбеди фокусиран увид, зајакнување на членовите со подлабоко разбирање на клучните претприемачки концепти.

Покрај тоа, надворешните ментори спроведоа работилници дизајнирани да ги демистифицираат предизвикувачките концепти, создавајќи погодна средина за учење. Тие придонесоа за развој на сеопфатно место за складирање, кое ги содржи нивните материјали и препораки за книги, служејќи како вреден ресурс за континуирано учење.

За да се поттикне соработката и вмрежувањето, беа организирани редовни состаноци, кои ги собраа сите заинтересирани страни. Овие собири обезбедија платформа за споделување искуства, увиди и создавање врски во рамките на претприемачкиот екосистем.

Еден од најважните моменти на програмата за менторство беше организирањето на Демо Денови. Овие настани служат како врска, обединувајќи ги претприемачите, играчите на екосистемот, инкубаторите и инвеститорите од прекуграничниот регион. Демо Деновите обезбедија единствена можност за претприемачите да ги покажат своите иновации, да добијат повратни информации и да истражат потенцијални партнерства.

Ангажманот на надворешни ментори ја збогати нашата заедница нудејќи различни механизми за поддршка, ширење на знаењето и можности за вмрежување. Тоа е доказ за нашата посветеност да негуваме просперитетен екосистем каде што иновативните идеи цветаат и се трансформираат во успешни бизниси.

2. Ангажирање Експерт од академијата да учествува со идеи, практики и стручна поддршка за проектните активности

Активната вклученост на двајца истакнати експерти од академската заедница беше најважна за успехот на овој проект. Овие експерти придонесоа за иновативни идеи, најдобри практики и нивното богатство на експертиза за време на траењето на проектот, но исто така одиграа клучна улога како научен комитет.

Во својство на научен комитет, двајцата експерти понудија непроценливи насоки, спроведоа темелни анализи и генерираа сеопфатни извештаи за новите трендови и случувања релевантни за проектот.

Понатаму, овие експерти тесно соработува за прецизно планирање и извршување на различни алатки и механизми за поддршка за сите учесници во проектот, вклучително и поединци и мали и средни претпријатија (МСП). Нивната мисија беше да ги зајакнат МСП преку олеснување на нивното директно вклучување во проектните активности. Истовремено, тие активно работеа на привлекување млади дипломци и студенти да ги преточат нивните иновативни идеи во опипливи бизниси.

Експертите негуваат екосистем кој ја прифаќа новата парадигма, поттикнувајќи проактивен пристап кон преземањето ризик. Преку нивното вклучување, МСП директно ќе имаат корист од проектот, а целата заедница ќе еволуира во динамична средина за знаење. Со вклучување во активностите на проектот, експертите создадоа инклузивен екосистем кој привлекува таленти, негува идеи и ја катализира трансформацијата на концептите во потфати од реалниот свет. Овој колективен напор обезбедува не само успех на проектот, туку и воспоставува одржлива заедница водена од знаење.

Активната вклученост на уште двајца експерти, кои го претставуваа бизнис секторот, беше составен дел за решавање на клучната задача за премостување на јазот помеѓу квалификациите на младите невработени лица и динамичните потреби на бизнис секторот. Овие експерти изнесоа мноштво идеи и практики кои беа директно усогласени со целта за усогласување на вештините на работната сила во подем со специфичните барања на деловното опкружување. Нивната улога се протега надвор од теоретските прилози; тие служат како градење мост помеѓу академските квалификации и практичните барања на индустријата.

3. Две научни истражувања направени од професори од Економскиот факултет: Мапирање на тековните трендови, јаки и слаби страни - "НЕУСОГЛАСЕНОСТ НА ПОНУДЕНАТА РАБОТА И ВЕШТИНИТЕ" и Иновациски способности и потенцијали на МСП. Иновативен модел на лидерство за компаниите.

Подолу се главните наоди од истражувањата:

"Business eco-system as an integrated system – Be In"

**Survey - Mapping current trends, strengths and weaknesses
"JOB & SKILL MISMATCH"**

**Prepared by: Vlatko Paceskoski PhD, Goce Delcev University, Stip, North
Macedonia**

Врз основа на анализите, евидентно е дека само поседувањето диплома и звање не гарантира вработување. Ова го поставува суштинското прашање како државата може да промовира слободни работни места на државните универзитети кога има недостиг од кандидати. Дали државата им гарантира вработување после дипломирање? Одговорот е не. Во моментот, на универзитетите им недостасува поврзаност со пазарот на трудот и немаат стратегија или механизам за повратни информации што ќе се усогласат со непосредните потреби на македонскиот пазар на труд.

За да се премости овој јаз, императив е да се поттикне поголема соработка помеѓу образовните институции и пазарот на труд. Еден потенцијален начин за стеснување на неусогласеноста помеѓу знаењето на дипломираните студенти и барањата на пазарот на труд е да се имплементираат програми кои ќе им помогнат на квалификуваните баратели на работа. Покрај тоа, овие програми треба да бидат приспособени да се усогласат со тековните потреби на пазарот на трудот. Воспоставувањето на функционален систем за акредитација и евалуација на универзитетите е од витално значење.

Понатаму, постои потреба да се зајакне практичната настава за време на студиите за подобро опремување на дипломираните студенти со вештини кои се усогласени со барањата на пазарот на трудот по завршувањето на нивните студии. Со имплементирање на овие мерки, можеме да поттикнеме поефективна и подговорна врска помеѓу образовните институции и барањата на пазарот на труд кои се развиваат.

“Business eco-system as an integrated system – Be In”

“Деловниот еко-систем како интегриран систем”

**Survey - “Innovation capabilities and potential of
SME’s. Company Innovative Leadership Model”**

**Истражување за „Иновативни способности и потенцијал на МСП
Иновативен модел на лидерство на компанијата”**

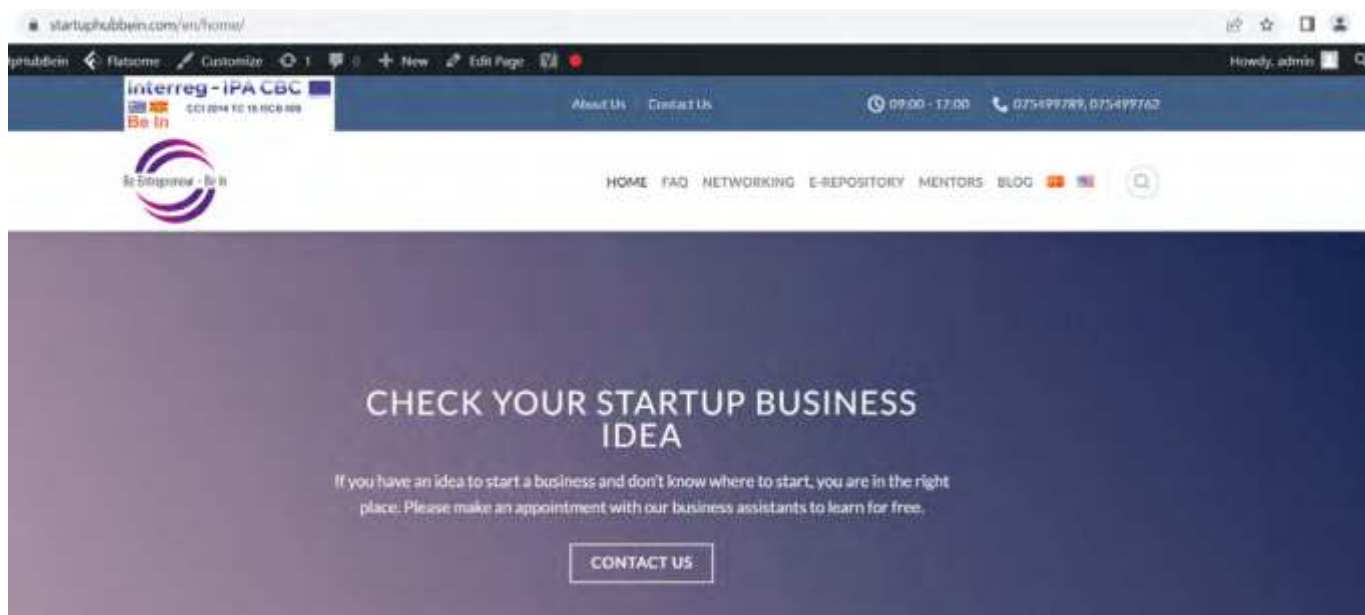
Изготвил: Проф. д-р Ристе Темјановски, УГД, Штип

Образованието во рамките на секоја национална економија е главниот камен-темелник од кој зависат идните конкурентни насоки на земјата. Според одредени студии, претприемништвото е карактеристика само на околу 2% од светската популација, но со постојано образование и соодветна обука, поголем дел од населението може да се поттикне да ги развива своите претприемачки способности и креативност. Недоволната обука или ниското ниво на образование се главните пречки за поттикнување на претприемачки и лидерски вештини кај работоспособното население во Македонија. Посебно поразителни се податоците од резултатите од Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија, 2021 година, дека во вкупното резидентно население на возраст од 15 години и повеќе, според писменооста, неписмени се 18.897 или 1,2%. регистрирани, од кои 5.517 се мажи, а 13.380 се жени.

Иако малите и средни претпријатија имаат водечко место во генерирањето на вработеност и економскиот развој на Република Северна Македонија, прашањето за лидерски и високи менаџерски кадри во компаниите сè уште не е на очекуваните позиции. МСП се важни учесници во економијата во целина и важни креатори на општествениот производ. Зголемениот број на мали и средни претпријатија апсорбираат најголем дел од работната сила и се проценува дека малите и средни бизниси сочинуваат речиси 97% од македонските бизниси и се сметаат за движечка сила на македонската економија. Сепак, генералниот заклучок е дека постои огромен недостаток од темелни и секторски истражувања и анализи во однос на проблемот каков стил/стилови на лидерство треба да се применуваат во македонските мали и средни претпријатија, за поголема ефикасност и конкурентност на регионално и глобално ниво. Потенцијалот на претприемништвото за раст, иновации и социјална благосостојба е докажана деловна практика и во развиените и во земјите во развој. Глобалните промени и технолошките предизвици постојано бараат нови знаења, вештини и напредни иновативни техники, што несомнено бара од жените претприемачи да бидат во чекор со ваквите технолошки промени. Технолошкиот напредок и ИКТ го трансформираат светот на работа, со зголемен број на фирми кои се потпираат на ИКТ во нивното производство, маркетинг и процеси.

4. Старт ап хаб платформа

Како една од нашите долготрајни синергии е создавањето на старт ап дигитален хаб. Старт ап хаб е платформа за вмрежување и учење за претприемачи и сопственици на мали бизниси. Целта на оваа платформа е да им помогне на новите или потенцијални претприемачи кои сакаат да започнат, растат и градат нови бизниси. Сите заинтересирани дипломирани студенти, млади претприемачи и други кои имаат иновативни идеи за започнување сопствен бизнис би можеле да ја користат оваа платформа.

5. Препораки

Експертскиот извештај ги артикулира стратешките препораки насочени кон искористување на целосните придобивки од интегрираниот деловен екосистем додека ефикасно се движите кон потенцијалните предизвици низ различни слоеви на системот. Нудејќи непроценливо водство, овие препораки го нагласуваат значењето на усвојувањето интегриран пристап, овозможувајќи им на организациите не само да напредуваат во деловниот пејзаж, туку и да ја зајакнат својата позиција во екосистемот што се развива во иднината.

Во динамичниот терен на денешното деловно опкружување, извештајот нагласува дека организациите што ја прифаќаат оваа интегрирана методологија ќе добијат конкурентна предност, овозможувајќи им вешто да одговорат на променливите пазарни услови. Овој пристап ги позиционира овие ентитети да создадат трајно присуство во претстојниот екосистем, искористувајќи ги можностите додека се појавуваат.

Од клучно значење е што водичот ја нагласува клучната улога на решавање на неусогласеноста со работата и вештините во системот. Покрај подобрувањето на индивидуалното задоволство од кариерата, овој проактивен напор има потенцијал да даде значителен придонес за економската стабилност и општествената благосостојба. Справувањето со предизвиците поврзани со неусогласеноста со работните места и вештините бара сеопфатен и колаборативен пристап кој ги вклучува владите, образовните институции и работодавачите.

Со поттикнување на координација и соработка меѓу овие засегнати страни, може да се спроведе повеќеслојна стратегија за усогласување на вештините на работната сила со барањата на пазарот на труд. Ова не само што гарантира дека поединците ќе најдат исполнување во нивните професионални определби, туку исто така придонесува за севкупната економска отпорност и општествениот просперитет. Водичот на тој начин служи како патоказ за организациите и креаторите на политиките да се движат низ сложеноста на современиот деловен екосистем, промовирајќи хармонизиран и взаемно корисен однос помеѓу развојот на вештините, можностите за вработување и општественото унапредување.

ПРОЕКТЕН ПАРТНЕР

ПП4

Центар за развој на
Југоисточниот плански
регион

Цитат од директорот на Центарот

„Во Југоисточниот регион како и во целата држава најзастапени се малите и средни претпријатија и тие се сметаат за движечка сила на економијата. Локалните и регионалните власти сфатија дека охрабрувањето за основање нови претпријатија мора да се негува, но дека и постоечките претпријатија треба да бидат поддржани во нивните напори да најдат нови пазари и да ја подобрат нивната конкурентност.

Успешната регионална политика треба да создава вредности за бизнисите, па затоа Центарот како институција се стреми кон создавање вредности преку нашите проекти што ги спроведуваме, со цел да обезбедиме корисни информации и услуги за приватниот сектор. – Г-дин Ѓоко Камчев, директор на Центарот за развој на Југоисточниот плански регион.

За Центарот

Центарот за развој на Југоисточниот плански регион во Република Северна Македонија игра клучна улога во спроведувањето на иницијативите за регионален развој. Се фокусира на планирањето на регионалниот развој како основен чекор во исполнувањето на својата мисија.

Центарот е посветен на зачувување и развој на уникатниот идентитет на сите 10 општини во планскиот регион. Активно ја поддржува меѓуопштинската и прекуграничната соработка меѓу единиците на локалната самоуправа за поттикнување рамномерен регионален развој и придонесува кон зголемување на економскиот развој во Југоисточниот плански регион.

Долгогодишното искуство стекнато во имплементација на над стотина национални и прекугранични проекти докажува дека Центарот е лидер во регионалниот развој со истакнување на научените лекции, најдобри практики, различни стратегии за идни активности и создавање подобра иднина за сите граѓани од Југоисточниот регион.

Во текот на своето постоење, Центарот реализираше различни проекти со различни чинители, градејќи меѓуопштинска соработка и различни партнерства, создавајќи доверба и чувство за заедничка цел и мисија, а тоа е подобрување на условите за живот во Југоисточниот регион.

Со цел да се обезбеди насочена поддршка на компаниите од Југоисточниот регион, во рамките на Центарот беше формиран Бизнис центар. Повеќе од девет години, Бизнис Центарот обезбедува безрезервна поддршка на компаниите од Југоисточниот регион во форма на совети, известувања, информации и покани за присуство на настани и работилници релевантни за нивниот бизнис.

Поврзаност со проектот

Претприемништвото е витален и динамичен сегмент од општеството кој игра значајна улога во економскиот развој, создавањето работни места и иновациите. Како мотори на економскиот раст, претприемачите придонесуваат за виталноста на заедниците преку воведување нови идеи, производи и услуги. Препознавајќи го значењето на претприемништвото, Центарот стана партнер во проектот Би Ин со цел да поттикне промени и да воведо нови трендови во развојот на претприемништвото.

Најголемата амбиција беше да им се помогне на поединците да ги развијат своите вештини, а деловните субјекти да го зголемат својот капацитет преку реализација на главната цел на проектот - создавање интегриран и иновативен деловен екосистем.

Активности

За да ја постигне оваа цел реализиравме низа активности како што се Камп претприемништво и иновации, Студиско патување за млади претприемачи, Серија анкети, Набавка на 3Д опрема, Организација на шест отворени денови, Работилници за дигитална трансформација.

Камп за претприемништво и иновации – Кампот беше организиран со цел да се поттикне претприемачкиот дух на младите во регионот, мотивот за соработка, развојот на нивните бизнис идеи во бизнис планови, како и активно учество на пазарот на трудот.

19 млади на возраст од 18 до 29 години, преку секојдневни интерактивни предавања на еминентни професори од Универзитетот Гоце Делчев, успешни претприемачи и експерти, стекнаа нови знаења и вештини од областа на иновациите и претприемништвото. Преку работа во групи и изготвување бизнис планови се запознаа со основите на претприемништвото, деловната комуникација како клучен дел во светот на бизнисот и основањето на сопствени бизниси.

Покрај обуките за претприемништво, беа организирани и мотивациони и забавни активности каде младите можеа да слушнат успешни животни и деловни приказни, совети за здрав начин на живот со цел да се мотивираат и да работат на бизнис идеи, кои учесниците се очекуваше да ги презентираат на последен ден од кампот.

Студиско патување за млади претприемачи – Оваа тридневна активност беше реализирана во блиска соработка со нашите партнери од Грција, каде г-дин Џорџ Сијакас со голем ентузијазам и желба го претстави Универзитетот како и Истражувачкиот институт кој функционира во неговите рамки. Учесниците имаа можност да ги посетат просториите на Универзитетот и да се запознаат со образовните програми што ги нуди.

Ги посетивме и просториите на Регионот Централна Македонија, каде што г. Михаилидис, преку презентација и дискусија со младите претприемачи, ги запозна со историјата, работата и можностите што ги нуди оваа институција, нејзините цели и обврски во регионот на Централна Македонија во Грција.

Учесниците ги посетија и Центарот за истражување и технологија, Американското фармерско училиште, Меѓународниот грчки универзитет, Иновативната зона Александрија и други институции.

Целта на патувањето беше запознавање со можностите за студирање, отворање бизниси, вмрежување и остварување соработка во прекуграничниот регион.

Набавка на 3Д опрема – Центарот набави два 3Д принтери и еден 3Д скенер наменети за поддршка на економскиот раст, преку нови можности за претприемачите за производство на иновативни производи.

За презентација на опремата беа организирани шест отворени денови на кои претставници од образовните институции, бизнис секторот, невладините организации, хонорарците, идните претприемачи и истражувачите од Југоисточниот регион имаа можност да се запознаат со воведувањето иновации во дизајнот и производствените процеси на различни 3Д производи со користење на 3Д принтери и скенери. Партнерите ни дадоа поддршка и во оваа активност и активно учествуваа на еден од отворените денови.

Целите беа стимулирање на иновациите, презентирање на можностите што ги нуди оваа опрема, обука за нејзино користење и создавање партнерства и соработка.

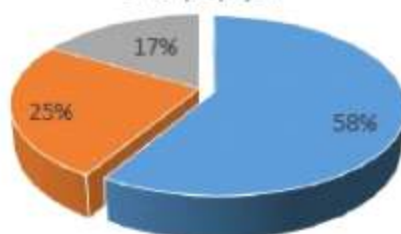
Во рамките на проектот беа спроведени низа истражувања во следниве клучни области:

- Истражување за утврдување на силните и слабите страни на работната сила во регионот
- Истражување за утврдување на претприемачките капацитети и вештини на сегашните и потенцијалните претприемачи
- Длабински интервјуа со менаџери и одговорни лица од МСП од Југоисточниот плански регион

Клучни наоди од спроведените истражувања:

38% од испитаниците (57) никогаш до сега не подготвиле апликација за работа. 75% (112 од вкупно 150 испитаници) од испитаниците изјавиле дека претходно подготвиле и Професионална биографија (CV) и мотивационо писмо, додека 58% од испитаниците (88 од вкупно 150 испитаници) моментално имаат подготвена Професионална биографија (CV).

Дали во моментот имате подготвена Професионална Биографија?

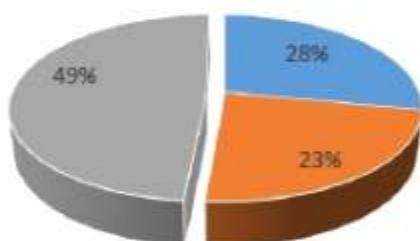
• Да • Не • Не знам

белешка: N= 150

г.22 – Дистрибуција на испитаниците со ажурирана Професионална биографија

Иако само 28% од испитаниците посетувале обука за ИТ вештини, 34% од нив сметаат дека целосно ги поседуваат сите потребни вештини за да работат во својата професија. Дополнителни 51% од нив веруваат дека поседуваат основни ИТ вештини неопходни за работа во нивната професија. 49% од испитаниците никогаш не посетувале обука за ИТ вештини, додека 23% изјавиле дека никогаш не присуствувале на обука за ИТ вештини бидејќи сè што им треба, научиле на училиште.

Дали досега сте посетувале обука за ИТ вештини?

• Да

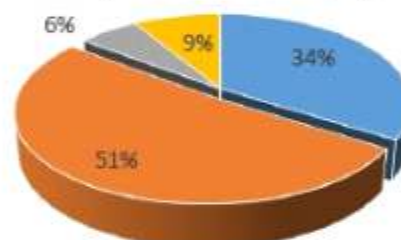
• Не, бидејќи немам потреба (сè што треба да знам научив во училиште)

• Не

белешка: N= 150

г.24 – Дистрибуција на испитаници кои посетиле обуки за дигитални вештини

Дали сметате дека ги имате потребните ИТ вештини за работа во вашата професија?

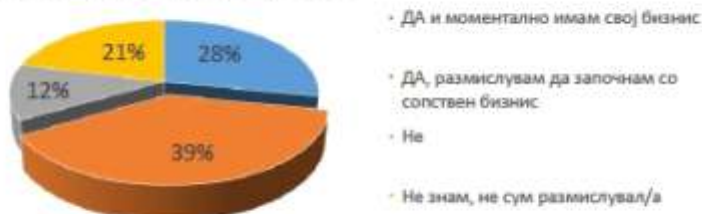
• Да, во потполност • Да, поседувам основни вештини • Не • Не знам

белешка: N= 150

г.25 – Степен на поседување на неопходни дигитални вештини за работа во професијата - самоевалуација

Еден од најпозитивните податоци собрани со ова истражување е дека огромно мнозинство од испитаниците имаат позитивен став кон самовработувањето. Вкупно 67% од сите испитаници изјавиле дека размислуваат да отворат сопствен бизнис или веќе имаат сопствен бизнис. 39% (60 од вкупно 150 испитаници во истражуваниот примерок) изјавиле дека размислуваат да започнат сопствен бизнис, додека 28% (44 испитаници) веќе имаат сопствен бизнис. 21% од истражуваниот примерок изјавиле дека досега не размислувале за започнување сопствен бизнис, додека само 12% (19 испитаници) изјавиле дека никогаш не размислувале за основање сопствена компанија. Ова укажува на релативно висок претприемачки дух кај жителите на регионот.

Став за самовработување

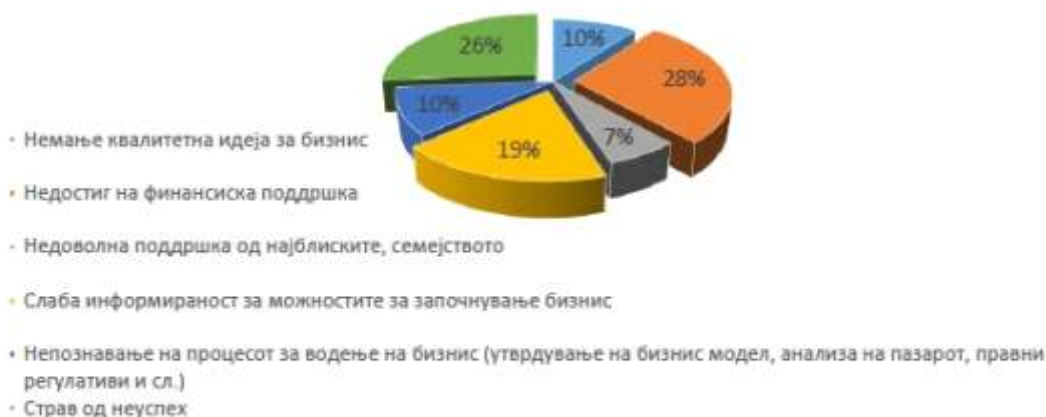

белешка: N= 156

г.8 – Дистрибуција на испитаниците во однос на ставот за самовработување

Што се однесува до причините поради кои луѓето од Југоисточниот плански регион не основаат свои компании, најголем дел од испитаниците (28%) сметаат дека тоа е поради немање финансиска поддршка, додека 26% сметаат дека тоа е поради страв од неуспех. 19% од испитаниците сметаат дека главната причина поради која луѓето од регионот не основаат сопствени компании е нивната слаба свест за можностите за започнување бизнис. 10% од испитаниците сметаат дека главните причини поради кои луѓето не отвораат сопствен бизнис се недостатокот на квалитетна бизнис идеја и недостатокот на знаење за водење бизнис, додека само 7% сметаат дека недостатокот на поддршка од семејството и пријателите е главна причина зошто луѓето од Југоисточниот плански регион не основаат сопствен бизнис.

Причини за неотпочнување сопствен бизнис

белешка: N= 156

г.9 – Преглед на причини за неотпочнување сопствен бизнис

Спроведените истражувања резултираа со подготовка на СТУДИЈА за анализа на претприемачкиот екосистем во Југоисточниот плански регион. Студијата има за цел да ги анализира претприемачките капацитети, иновациите и предизвиците со кои се соочуваат компаниите во регионот.

Некои од препораките кои произлегуваат од истражувањата се следните:

- Поголема и подобра промоција на достапните програми и инструменти за поддршка на претприемништвото;
- Организирање и спроведување на обуки/работилници во области каде што претприемачите од регионот имаат потреба од подобрувања;
- Локални и регионални програми кои можат да им овозможат на потенцијалните претприемачи однапред да планираат и да започнат сопствен бизнис со општинска/регионална поддршка;
- Обуки за достапните финансиски извори за компаниите од регионот, вклучувајќи редовни информации за кредитните линии достапни во деловните банки, информации за активни повици за иновативни и технолошки инвестициски проекти;
- Организација на Б2Б настани со компании од прекуграничните региони;
- Експертска поддршка итн.

Работилници за дигитална трансформација

Онлајн маркетингот, продажбата и вештачката интелигенција се три испреплетени полиња кои го револуционизираа начинот на кој бизнисите допираат и се ангажираат со нивните клиенти. Како што се повеќе луѓе се свртуваат кон интернетот за да донесат одлуки за купување, компаниите мораа да ги приспособат своите стратегии за маркетинг и продажба за да ги задоволат барањата на дигиталната ера. Вештачката интелигенција одигра значајна улога во оваа трансформација, обезбедувајќи им на бизнисите моќни алатки за оптимизирање на нивните напори за онлајн маркетинг и продажба.

Со цел подобро запознавање и адаптирање на малите и средни претпријатија со овој вид маркетинг и продажба, Центарот организираше две, дводневни работилници наменети за претставници од бизнис секторот кои сакаат да ја зголемат ефикасноста во своето работење со користење на дигитални алатки и да ја зголемат својата конкурентност.

Завршната конференција беше организирана во Струмица на 17 ноември 2023 година со цел да се презентираат резултатите и конкретните активности на проектот. Целта на конференцијата беше да се нагласи значењето на проектот за создавање на интегриран деловен екосистем.

Be In

LEAD PARTNER

LP1

**Hellenic Republic
Region of Central
Macedonia**

**HELLENIC REPUBLIC
REGION OF CENTRAL
MACEDONIA**

Mapping current trends, strengths and weaknesses - Two cross-section surveys / Survey report

The synthesis report represents a collaborative effort to amalgamate and analyze the findings of two independent surveys conducted by the Goce Delcev University and the University of Macedonia Research Institute (URI) in the two participating regions. Focused on understanding how Small and Medium Enterprises (SMEs), universities, and graduates respond to crises, particularly the recent pandemic crisis and adverse financial situations, the report aims to provide a comprehensive overview of the region's preparedness and adaptability. In addition to the survey synthesis, the report incorporates a broader perspective by developing a common guide for the entire cross-border region. This guide outlines recommended strategies for business and academic ecosystems to navigate acute crises. Drawing from international best practices, the guide includes a detailed reference to entrepreneurship network organizations, such as IDEA in Denmark, NCGE in the United Kingdom, and FGF in Germany.

By highlighting innovative approaches, resilience measures, and adaptive strategies employed by SMEs, universities, and graduates, the project aims to provide actionable insights for enhancing crisis preparedness and response in the region.

Digital Career hub

Digital Career hub served as a centralized repository for all relevant content, encompassing informational resources, event details, and open invitations pertaining to Career Day activities. Designed to offer easy access to information, the platform ensured transparency and accessibility. Users could explore various sections, including detailed event schedules, profiles of participating organizations, and information about job opportunities. The platform provided a user-friendly interface for submitting applications, fostering engagement and meaningful connections between businesses and prospective talents.

Career day

A major project's highlight was the Career Day, a pivotal event that unfolded on December 12th 2023 at the Mediterranean Palace in Thessaloniki. This day served as the culmination of extensive planning and collaborative efforts within the framework of the Digital Career Hub. The event showcased a vibrant atmosphere, bringing together a diverse array of local SMEs and aspiring candidates.

e-toolkit

The Electronic Toolkit, including essential tools such as resume templates, job interview preparation guides, and informative tutorials, was seamlessly integrated into the Digital Career Hub platform. Additionally, three tutorial videos, each lasting at least 20 minutes, were incorporated into the platform. Two (2) of these videos showcased successful case studies, while one (1) featured storytelling from graduates. This integration further enriched the platform's resources, enhancing the overall experience for users seeking career development support.

Liaison office

The Liaison office provided support to business entities and individual researchers. An online matching tool for local job supply and demand has been created, where invitations for specialized personnel search and opportunities employment were published and promoted. Within the operation of the Liaison office, 10 seminars for businesses were designed, produced and made available online for startups and young entrepreneurs. In addition, a Virtual Incubator aimed at enabling 10 start ups to access training, guidance, and counseling for the implementation of high-innovation projects.

Cross border, European or international business missions

Two study visits took place, one in Amsterdam and one in Berlin, offering graduates and young researchers the unique opportunity to visit organizations at the forefront of high innovation, such as incubators and similar entities. These missions provided participants with invaluable insights into cutting-edge practices, facilitating collaboration and knowledge exchange between emerging talents and well-established innovative organizations in both Amsterdam and Berlin.

Workshops

Two two-day workshops were organized with the primary goal of identifying needs, followed by an additional hackathon event. The workshops served as immersive sessions, engaging participants in a collaborative environment to delve into specific areas and uncover requirements or challenges. The workshops provided a platform for brainstorming, discussions, and hands-on activities to pinpoint needs and potential solutions. Following the workshops, the hackathon brought together participants to actively apply their insights and collectively develop innovative solutions. This event not only fostered creativity and problem-solving skills but also encouraged teamwork and cross-disciplinary collaboration.

PROJECT PARTNER

PP2

**UoM Research Institute
Public Opinion
Research Unit**

Public Opinion Research Unit at the University of Macedonia Research Institute

Public Opinion Research Unit (PORU) was founded in 2007 and since then it implements research projects providing fieldwork, data collection, data analysis and data assessment.

Public Opinion Research Unit implements quantitative and qualitative research projects leveraging years of expertise, experience, and knowledge of its associates. PORU has cooperated with major news networks, in Greece and abroad, and maintains an extensive network of cooperation with public and private entities, NGOs and research agents.

A message from the Research Director of Public Opinion Research Unit

*Dr George Siakas,
Research Director, Assistant Professor
of Political Science
at Democritus University of Thrace*

Public Opinion Research Institute is dedicated to maintaining a balance between quantitative precision and qualitative depth. Our mission is to unravel the complexities of the world through rigorous research. Our team strives for innovation through a constant upgrading of our research instruments and outputs.

The Beln programme is much more than a collaboration among project partners; it's a collective effort to enhance opportunities of young-qualified graduates in the dynamic landscape of business supply and demand. It's our joint effort to advance knowledge and bring about substantial impact in the Cross-Border Area.

The organization and connection with the project

Public Opinion Research Unit's (PORU) primary target is to enhance the bonds between the University and the local stakeholders and to promote regional, cross-border and international partnership. PORU develops and implements research projects on economic and social issues. It also organizes seminars, conferences, workshops and meetings.

This expertise was practiced and applied in the Beln project. BelN project actions provided opportunities to employees and SMEs, with the ultimate goal of improving the working lives of the younger generation.

Project meetings

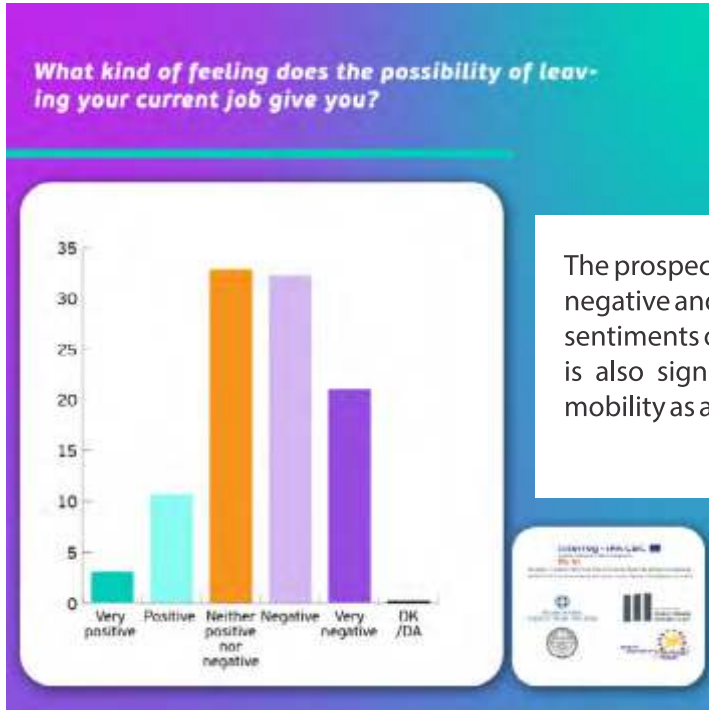
Young Leaders Accelerator

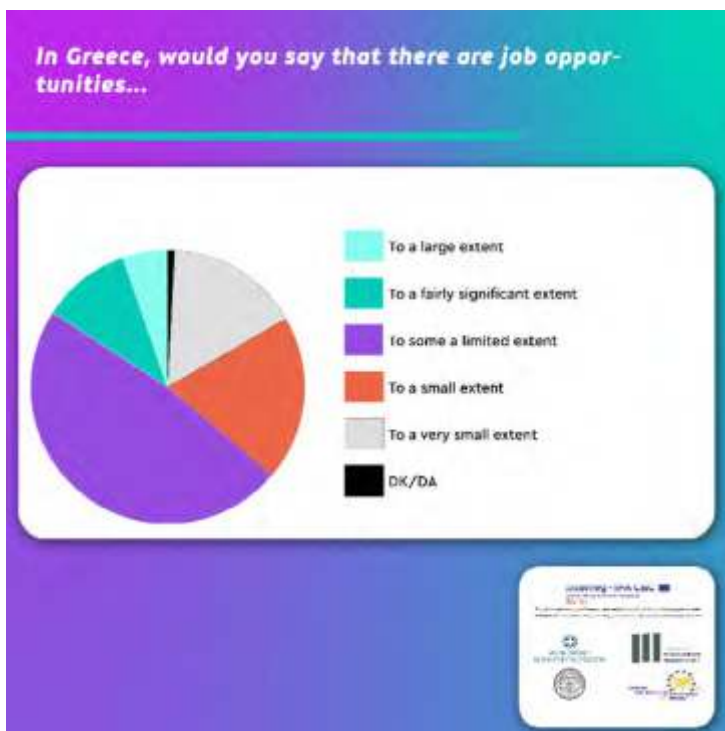
Future Trends Workshop

Main Findings and diagrams

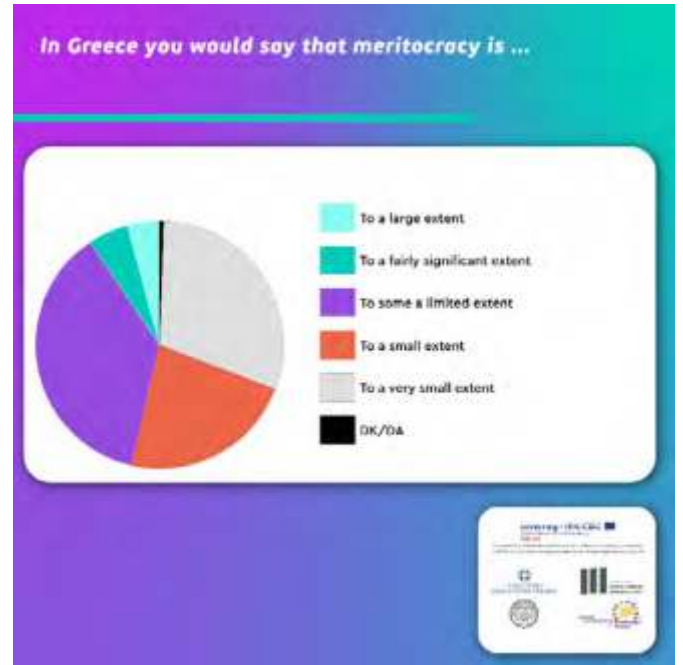
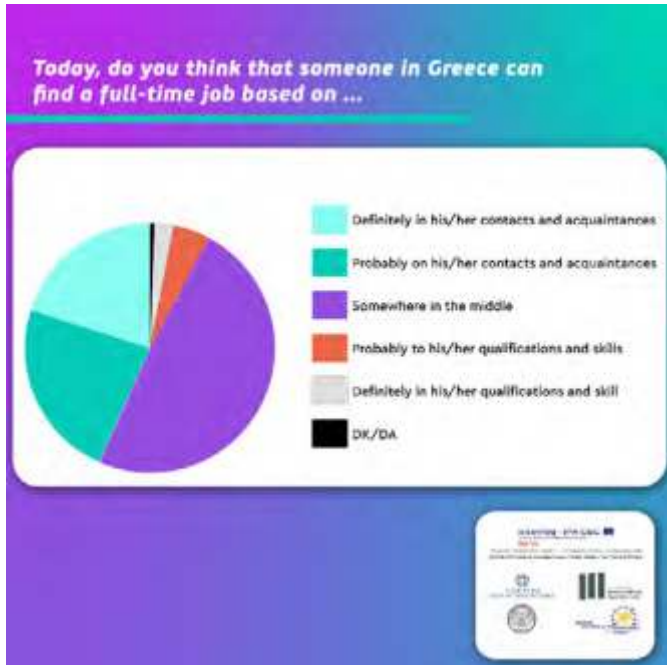
Job opportunities are viewed by most respondents as limited. However, there are significantly more views that the opportunities are very few than abundant. The perception of a scarcity of opportunities is a factor that amplifies and also explains the sentiments of insecurity and uncertainty. In other words, the main view is that there is a significant gap between supply and demand.

Many respondents are of the opinion that securing a fulltime job depends equally on personal contacts and qualification skills. However, between the two, an overwhelming majority believes that personal contacts are the most crucial factor.

This is an alarming finding. The importance of informal channels and procedures can be linked with a realist and pragmatic view but also with cynicism and the lack of trust in procedures based on transparency and meritocracy. It is also alarming if we correlate it with the need for a constant upgrading of the human and social capital.

The views of the respondents regarding the level of meritocracy in Greece are certainly alarming. The overwhelming majority is of the opinion that meritocracy exists to a limited, small and very small extent. This is certainly a finding that highlights the growing potential for destabilizing factors such as political cynicism, distrust and also the neutralization of the upgrading of the human and social capital. The hypothesis is that young people and candidates seeking employment will keep upgrading their skills more consistently in a climate of trust than in a climate of distrust and disenchantment with political and economic institutions.

Quotes from people that took part in the actions of the project

I foresee to further connect with inspiring youth and experts from the region in the 2 days of YLA.

I genuinely hope to cultivate new ideas and concepts through discussions and workshops.

Lastly, I believe that it would be a first-class opportunity to exchange good practices.

Gianni Iikos
23, Greece

Logo: Interreg-IPA CBC

I expect to gain new skills and knowledge relevant to my chosen career pathway. I also expect to be matched with experienced mentors who can provide guidance, advice, and support as they navigate their career pathways.

We as a participant can expect access to resources such as training materials, workshops, and other educational resources that can help us build our capacity and advance our careers.

The accelerator program focused on youth empowerment, can provide us support in areas such as business planning, funding, and mentorship and can help us launch and grow our ventures.

Teodora Dimitrovska
23, North Macedonia

Logo: Interreg-IPA CBC

PROJECT PARTNER

PP3

University "Goce Delcev"

A message / quote from the Head of the Organization regarding the mission of the organization

Since the foundation of the Goce Delcev University until today, a top priority are the needs of the students, their ideas, thinking, wishes and views. The students have the opportunity to be proactively included in all current processes, to participate in all university and faculty bodies and organizations and in this way to be directly included in the decision-making process and the positive changes. Our highest priority is quality and applicable knowledge for our students as future academic citizens, supplemented with practical work and improvement of the acquired skills for their smooth integration into social flows.

"Choose wisely, act boldly" is the new motto of UGD. It incorporates the personal choice and the courage to act toward a positive change, which will start from every individual person. We will continue to build UGD together with you as a place of competent and highly motivated students, fulfilled and valued professors and employees, and we will create a university that will maintain and improve the highest humane values that the civilized men strive for. It is our duty, together, to create future for our youth and to build a society in which they will live the story of their dreams.

About

The basic mission of the university is the teaching, the research and the public service with the student at the center of the attention and always aiming toward the application of an individual approach to the student.

UGD is established on the ideals of inclusivity, variety and cooperation. Today, the University represents a growing and dynamic institutions dedicated to broadening the access to education, innovations and the provision of social welfare for all. It is located in east part of North Macedonia and with its regional presence it is dedicated to the success of its students and the fulfillment of the scientific challenges of the 21st century.

Within the University there are 12 faculties and 3 academies that are organized in campuses. Faculties and the academies offer various bachelor, master and doctor study programmes.

A few sentences about the directorate/department/faculty that organization. (What is the mission, structure, etc) and connection with the project

The mission of a faculty of economics is to provide high-quality education, conduct impactful research, and contribute to the development of knowledge in the field of economics. The primary mission is often to educate students in the principles and theories of economics, equipping them with the necessary skills to analyze economic phenomena, make informed decisions, and contribute to the betterment of society. Faculties of economics typically engage in research activities to advance the understanding of economic principles and contribute to the body of knowledge in the field. Our faculty aim to prepare students for successful careers in various sectors, including government, private industry, non-profit organizations, and academia. Our commitment is continuous improvement in curriculum, teaching methods, and research practices. This ensures that the faculty remains dynamic and responsive to the evolving needs of the discipline and society.

Connection with the project

The purpose of the faculty of economics being part of a project is focused on addressing the unemployment challenges among young individuals. The key objectives and contributions of the faculty in this initiative could include:

Skill Alignment: The faculty can play a crucial role in identifying the specific skills and knowledge gaps that contribute to the unemployment of young individuals. By understanding the needs of the labor market, the faculty can adapt its teaching programs to ensure that students are equipped with the relevant skills and knowledge demanded by employers.

Curriculum Development: The faculty can actively participate in the development or revision of curricula to align academic programs with the evolving needs of the job market. This involves incorporating practical, industry-relevant content, and ensuring that students are exposed to real-world scenarios and challenges.

Industry Collaboration: Establishing partnerships and collaborations with local industries and businesses allows the faculty to gain insights into current job market demands. These collaborations can lead to internship opportunities, guest lectures from industry professionals, and practical projects that expose students to real-world challenges.

Professional Development Programs: The faculty can initiate or participate in programs that enhance the professional development of students, including workshops, seminars, and training sessions. These programs can focus on soft skills, professional etiquette, and other attributes that make students more employable.

Job Placement Services: Creating or enhancing job placement services within the faculty can help connect graduating students with potential employers. This could involve maintaining a network of employers, organizing job fairs, and providing career counseling to students.

Entrepreneurship Support: Encouraging entrepreneurship among students can be another strategy. The faculty can provide resources, mentorship, and guidance to students interested in starting their own businesses, thereby contributing to job creation in the region.

Research on Labor Market Trends: Faculty members can conduct research on labor market trends, identifying emerging industries and skill requirements. This research can inform program development and strategic decisions to address long-term labor market needs.

Overall aim of the participation in this project is to contribute significantly to reducing the gap between the supply of skilled labor and the demands of the job market, ultimately fostering economic growth and improving employment outcomes for young individuals in the region.

1. Engagement of 5 (five) external mentors for external expertise and services.

Engagement of 5 (five) external mentors is a strategic initiative aimed at bringing invaluable external expertise and services to our community. These mentors played a pivotal role in supporting a diverse group of stakeholders, including graduated students and young entrepreneurs, who harbor innovative ideas.

The primary objectives of external mentors were:

1. *Skill Development:* External mentors contributed to the growth of our community by helping members acquire new skills. Through personalized guidance and hands-on support, they empowered individuals to enhance their capabilities and stay abreast of the latest industry trends.
2. *Motivation and Support:* Recognizing the challenges inherent in the entrepreneurial journey, mentors served as motivational guides and pillars of support. Their encouragement fosters resilience, inspiring members not to give up on transforming their ideas into tangible business ventures.
3. *Networking and Connections:* As active members of the Startups club, external mentors facilitated meaningful connections. They link our community with passionate and helpful entrepreneurs, opening doors to potential investors such as business angels and venture capital funds.

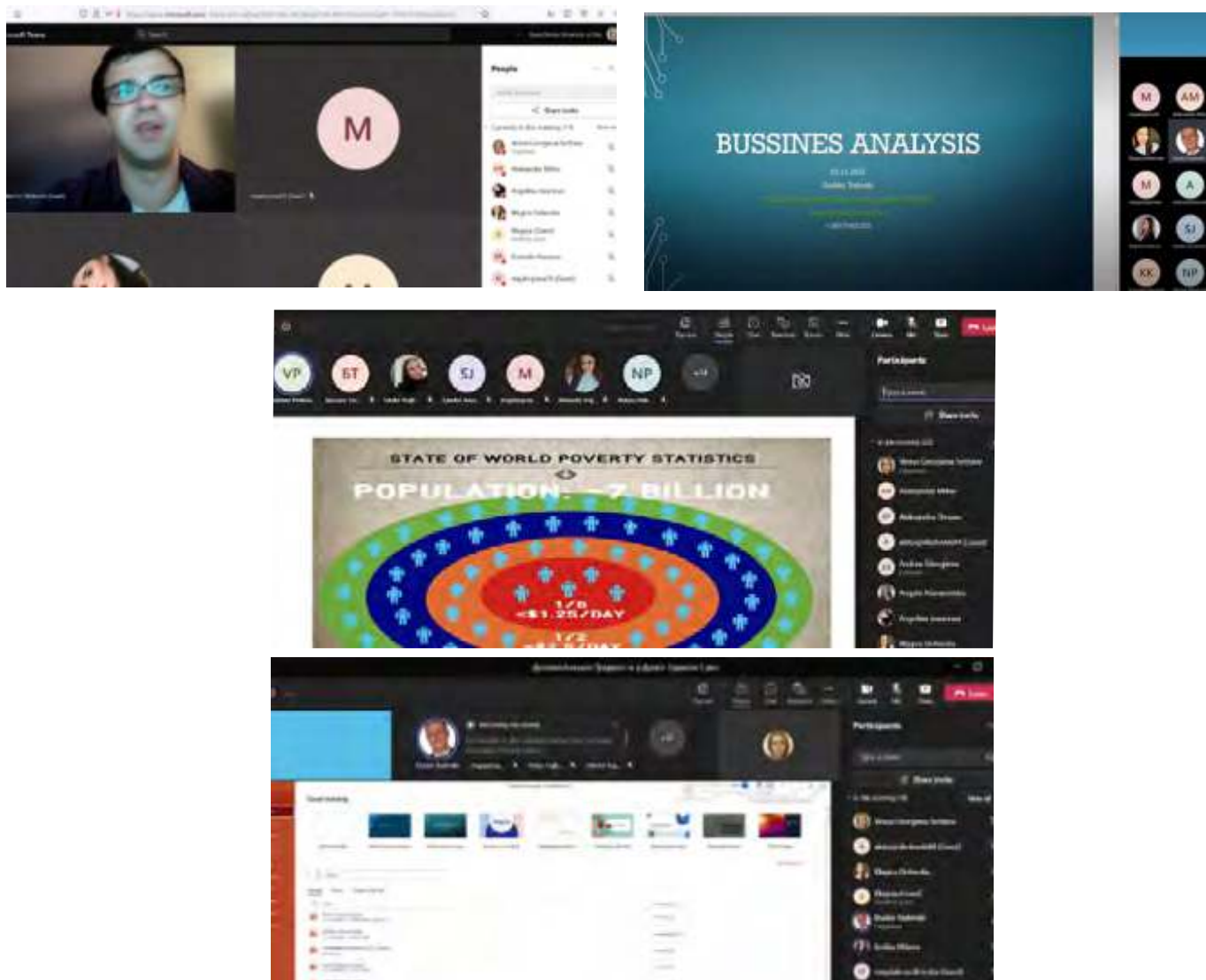
The engagement of external mentors extends beyond individual mentorship. They initiate and oversee various programs, including mentoring sessions tailored to address specific aspects of the startup journey. Knowledge sessions were organized to provide focused insights, empowering members with a deeper understanding of key entrepreneurial concepts.

Moreover, external mentors conducted workshops designed to demystify challenging concepts, creating a conducive learning environment. They contributed to the development of a comprehensive repository, comprising their materials and book recommendations, serving as a valuable resource for continuous learning.

To foster collaboration and networking, regular meetups were organized, bringing together all interested parties. These gatherings provided a platform for sharing experiences, insights, and forging connections within the entrepreneurial ecosystem.

One of the highlights of the mentorship program was the organization of Demo Days. These events serve as a nexus, uniting entrepreneurs, ecosystem players, incubators, and investors from across the cross-border region. Demo Days provided a unique opportunity for entrepreneurs to showcase their innovations, receive feedback, and explore potential partnerships.

The engagement of external mentors enriched our community by offering diverse support mechanisms, knowledge dissemination, and networking opportunities. It is a testament to our commitment to nurturing a thriving ecosystem where innovative ideas flourish and transform into successful businesses.

2. Engagement Expert from academia to participate with ideas, practices and expertise support for project activities

The active involvement of two distinguished experts from academia was paramount to the success of this project. These experts contributed innovative ideas, best practices, and their wealth of expertise throughout the project's duration but also played a pivotal role as the scientific committee.

In their capacity as the scientific committee, the two experts offered invaluable guidance, conduct thorough analyses, and generated comprehensive reports on emerging trends and developments relevant to the project.

Furthermore, these experts collaborate closely to meticulously plan and execute various tools and support mechanisms for all project participants, including individuals and Small and Medium Enterprises (SMEs). Their mission was to empower SMEs by facilitating their direct engagement in project activities. Simultaneously, they actively worked towards enticing young graduates and students to translate their innovative ideas into tangible businesses.

The experts foster an ecosystem that embraces the new paradigm, encouraging a proactive approach to risk-taking. Through their involvement, SMEs will directly benefit from the project, and the entire community will evolve into a dynamic knowledge environment. By engaging with the project's actions, the experts created an inclusive ecosystem that attracts talent, nurtures ideas, and catalyzes the transformation of concepts into real-world ventures. This collective effort ensures not only the success of the project but also the establishment of a sustainable knowledge-driven community.

The active involvement of another two experts, representing the business sector was integral to addressing the crucial task of bridging the gap between the qualifications of young unemployed individuals and the dynamic needs of the business sector. These experts brought forth a wealth of ideas and practices that were directly aligned with the objective of harmonizing the skillsets of the emerging workforce with the specific requirements of the business environment. Their role extends beyond theoretical contributions; they serve as the bridge builders between academic qualifications and the practical demands of the industry.

3. Two scientific research made by professors from Faculty of economic : Mapping current trends, strengths and weaknesses- "JOB&SKILL MISMATCH" and Innovation capabilities and potential of SME's. Company Innovative Leadership Model

Below are main finding from the researches

"Business eco-system as an integrated system – Be In"

Survey - Mapping current trends, strengths and weaknesses "JOB & SKILL MISMATCH"

Prepared by: Vlatko Paceskoski PhD, Goce Delcev University, Stip, North Macedonia

Based on the analysis, it is evident that possessing a diploma and a title alone does not guarantee employment. This raises the crucial question of how the state can promote vacancies at state universities when there is a shortage of candidates. Does the state assure them employment post-graduation? The answer is no. Universities, currently, lack a connection to the labor market and lack a strategy or feedback mechanism that aligns with the immediate needs of the Macedonian labor market.

To bridge this gap, fostering greater collaboration between educational institutions and the labor market is imperative. One potential avenue for narrowing the mismatch between graduate knowledge and labor market demands is to implement programs aiding qualified job seekers. Moreover, these programs should be tailored to align with the current needs of the labor market. The establishment of a functional system for accrediting and evaluating universities is vital.

Furthermore, there is a need to enhance practical teaching during studies to better equip graduates with skills that align with the labor market's requirements upon completing their studies. By implementing these measures, we can foster a more effective and responsive link between educational institutions and the evolving demands of the labor market.

“Business eco-system as an integrated system – Be In”

“Деловниот еко-систем како интегриран систем”

**Survey - “Innovation capabilities and potential of
SME’s. Company Innovative Leadership Model”**

**Истражување за „Иновативни способности и потенцијал на МСП
Иновативен модел на лидерство на компанијата”**

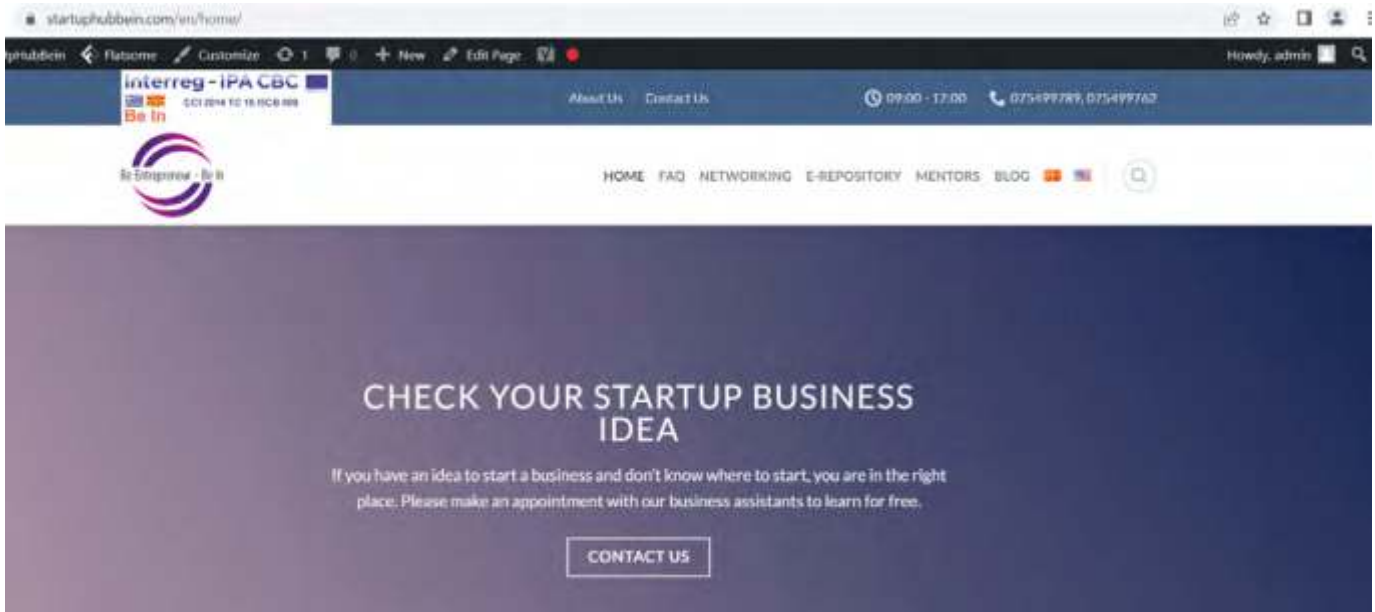
Изготвил: Проф. д-р Ристе Темјановски, УГД, Штип

Education within any national economy is the main cornerstone on which the country’s future competitive directions depend. According to certain studies, entrepreneurship is a characteristic of only about 2% of the world’s population, but with permanent education and appropriate training, a larger part of the population can be encouraged to develop their entrepreneurial abilities and creativity. Insufficient training or a low level of education are the main obstacles to encouraging entrepreneurial and leadership skills among the working population in Macedonia. The data from the results of the Census of Population, Households and Apartments in the Republic of North Macedonia, 2021, is particularly devastating, that in the total resident population aged from 15 years and over, according to literacy, 18,897 or 1.2% illiterate persons were registered, of which 5,517 are men and 13,380 are women.

Although small and medium-sized enterprises have a leading place in the generation of employment and economic development of the Republic of North Macedonia, the issue of leadership and high management staff in companies is still not in the expected positions. SMEs are important participants in the economy as a whole and important creators of the social product. The growing number of SMEs absorb the largest part of the workforce and it is estimated that small and medium-sized businesses make up almost 97% of Macedonian businesses and are considered the driving force of the Macedonian economy. However, the general conclusion is that there is a huge lack of thorough and sectoral research and analysis regarding the problem of what leadership style/styles should be applied in Macedonian small and medium-sized enterprises, for greater effectiveness and competitiveness at the regional and global level. The potential of entrepreneurship for growth, innovation and social well-being is a proven business practice in both developed and emerging countries. Global changes and technological challenges constantly require new knowledge, skills and advanced innovative techniques, which undoubtedly requires women entrepreneurs to keep up with such technological changes. Technological advances and ICT are transforming the world of work, with an increasing number of firms relying on ICT in their production, marketing and processes.

4. Start Uppers Hub Platform

As one of our long lasting synergies is creation of Start up digital hub. Startups Hub is networking and learning platform for entrepreneurs and small business owners. The objective of this platform is to help entrepreneurs or aspiring entrepreneurs to start, grow and build new businesses. All interested graduated students, young entrepreneurs and others who have innovative ideas for starting their own business could use this platform.

5. Recommendation guide

The expert report articulates strategic recommendations aimed at harnessing the full benefits of an integrated business ecosystem while effectively navigating potential challenges across various layers of the system. Offering invaluable guidance, these recommendations underscore the significance of adopting an integrated approach, enabling organizations to not only thrive in the current business landscape but also to fortify their standing within the evolving ecosystem of the future.

In the dynamic terrain of today's business environment, the report emphasizes that organizations embracing this integrated methodology will gain a competitive edge, enabling them to adeptly respond to shifting market conditions. This approach positions these entities to carve out a lasting presence within the forthcoming ecosystem, capitalizing on opportunities as they emerge.

Crucially, the guide highlights the pivotal role of addressing job and skills mismatches within the system. Beyond enhancing individual career satisfaction, this proactive effort holds the potential to make substantial contributions to economic stability and societal well-being. Tackling the challenges associated with job and skills mismatches necessitates a comprehensive and collaborative approach involving governments, educational institutions, and employers.

By fostering coordination and cooperation among these stakeholders, a multifaceted strategy can be implemented to align workforce skills with the demands of the job market. This not only ensures that individuals find fulfillment in their professional pursuits but also contributes to the overall economic resilience and societal prosperity. The guide thus serves as a roadmap for organizations and policymakers to navigate the complexities of the contemporary business ecosystem, promoting a harmonized and mutually beneficial relationship between skills development, employment opportunities, and societal advancement.

PROJECT PARTNER

PP4

Centre for development of the
South-East planning region

Quote from the Director of the Centre

“In the South-East region as well as in our country, small and medium-sized enterprises are most common and they are considered as a driving force of the economy. Local and regional authorities have realized that encouraging the establishment of new enterprises must be nurtured, but that existing enterprises should also be supported in their efforts to find new markets and improve their competitiveness.

A successful regional policy should create values for businesses, so the Centre as an institution strives towards creating values through our projects that we implement in order to provide a useful information and services for the private sector.” – Mr. Gjoko Kamchev, Director of the Centre for development of the South-East planning region.

The Centre

The Centre for the Development of the South-East Planning Region in the Republic of North Macedonia plays a crucial role in implementing regional development initiatives. It focuses on regional development planning as a fundamental step in fulfilling its mission.

The Centre is committed to preserving and developing the unique identity of all 10 municipalities in the planning region. It actively supports inter-municipal and cross-border cooperation among local self-government units to encourage balanced regional development and contribute towards increasing the economic development in the South-East planning region.

The many years of experience gained in the implementation of over a hundred of national and cross-border projects prove that the Centre is a leader in regional development by pointing out lessons learned, best practices, different strategies for future actions and creating a better future for all the citizens of the South-East region.

During its existence, the Centre has implemented various projects with different stakeholders, thus building inter-municipal cooperation and different partnerships, creating trust and feeling for a common goal and mission, which is to improve the living conditions in the South-East region.

In order to provide more targeted support to companies from the South-East region a Business Center was established within the Centre. For over nine years the Business Center has been providing unreserved support to companies from the South-East region in the form of advices, notices, information and invitations to attend events and workshops relevant to their business.

Connection with the Be In project

Entrepreneurship is a vital and dynamic segment of the society that plays a significant role in economic development, job creation, and innovation. As engines of economic growth, entrepreneurs contribute to the vitality of communities by introducing new ideas, products, and services. Recognizing the significance of entrepreneurship, the Centre became a partner in the Be In project in order to encourage changes and introduce new trends in the development of entrepreneurship.

The biggest ambition was to help individuals develop their skills and business entities to increase their capacity by realizing the main goal of the project - to create an integrated and innovative business ecosystem.

Activities

In order to achieve this goal we have implemented a series of activities such as Entrepreneurship and innovation Boot Camp, Study trip for young entrepreneurs, Series of surveys, Purchase of 3D equipment, Organization of six open days, Workshops for digital transformation.

Entrepreneurship and Innovation Boot Camp –

The Camp was organized to encourage the entrepreneurial spirit of young people in the region, the motive for cooperation, development of their business ideas in business plans, as well as active participation in the labor market.

19 young people aged 18 to 29, through daily interactive lectures by eminent professors from University of Goce Delchev, successful entrepreneurs and experts, acquired new knowledge and skills in the field of innovation and entrepreneurship.

Through working in groups and drawing up business plans, they got to know the basics of entrepreneurship, business communication as a crucial part in the business world and the establishment of their own businesses.

In addition to entrepreneurship training, motivational and entertaining activities were also organized where young people were able to hear successful life and business stories, advice on a healthy lifestyle in order to motivate themselves and work on business ideas that the participants were expected to present at the final day of camp.

Study trip for young entrepreneurs – This 3 day activity was realized with close cooperation with our partners from Greece, where Mr. George Siakas with great enthusiasm and desire presented the University as well as the Research Institute that functions within its framework. The participants had the opportunity to visit the premises of the University and get acquainted with the educational programs it offers.

We also visited the premises of the Region of Central Macedonia, where Mr. Michaelidis, through a presentation and discussion with young entrepreneurs, introduced them to the history, work and opportunities offered by this institution, its goals and obligations in the region of Central Macedonia in Greece.

The participants also visited The Center for Research and Technology, American Farm School, International Hellenic University, Alexandria Innvation zone and other institutions. The goal of the trip was acquaintance with the possibilities for studying, opening businesses, networking and achieving cooperation in the cross-border region.

Purchase of 3D equipment – The Centre purchased two 3D printers and one 3D scanner intended to support economic growth, through new opportunities for entrepreneurs for production of innovative products.

In order to present the equipment six open days were organized during which representatives from educational institutions, the business sector, non-governmental organizations, freelancers, future entrepreneurs and researchers from the Southeast region had the opportunity to learn about the introduction of innovations in the design and production processes of various 3D products using 3D printers and scanners. The partners also gave us their support in this activity and actively participated on one of the open days.

The goals were stimulating innovation, presenting the possibilities offered by this equipment, training for its use and creating partnerships and cooperation.

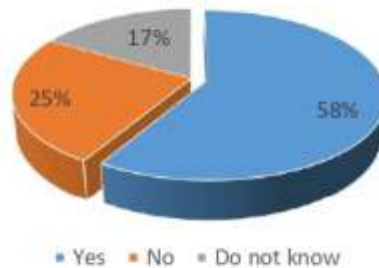
Series of surveys in key areas were conducted in the frame of the project:

- Research for determining the strengths and weaknesses of the labor force in the region
- Research for determining the entrepreneurial capacities and skills of the current and potential entrepreneurs
- IN-depth interviews with managers and responsible persons from the SME's from the South-East planning region

Key findings from the surveys:

38% of the respondents (57) have never prepared a job application before. 75% (112 of the total 150 respondents) of the respondents stated that they have previously prepared both a Professional Biography (CV) and a Motivational Letter, while 58% of the respondents (88 of the total 150 respondents) currently have a Professional Biography (CV) prepared.

Do you currently have a prepared Professional Resume (CV)?

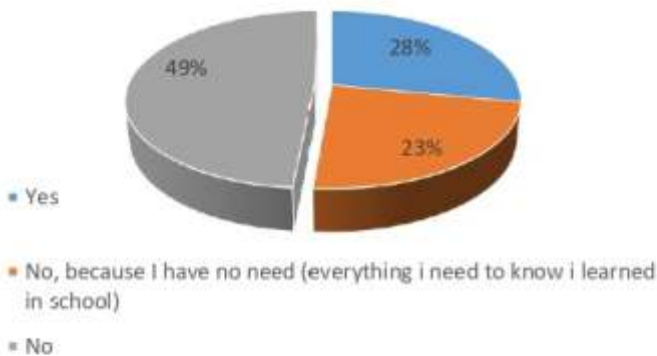

note: N= 150

g.22 – Distribution of respondents with an updated Professional Resume

Although only 28% of the respondents from the sample have attended IT skills training, 34% of them believe that they completely have all the necessary skills to work in their profession. Additional 51% of them believe that they possess basic IT skills necessary to work in their profession. 49% of the respondents have never attended IT skills training, while 23% stated that they have never attended IT skills training because they learned everything they need in school.

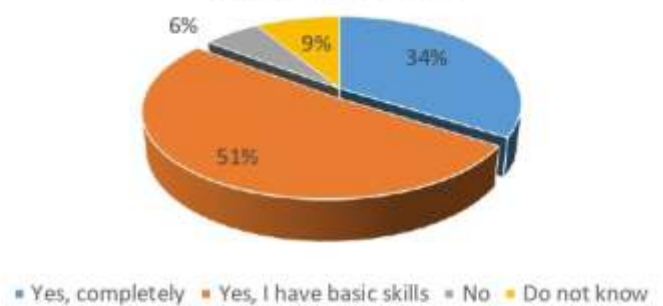
Have you ever attended IT skills training?

note: N= 150

g.24 – Distribution of respondents with attended IT skills training

Do you think you have the necessary IT skills to work in your profession?

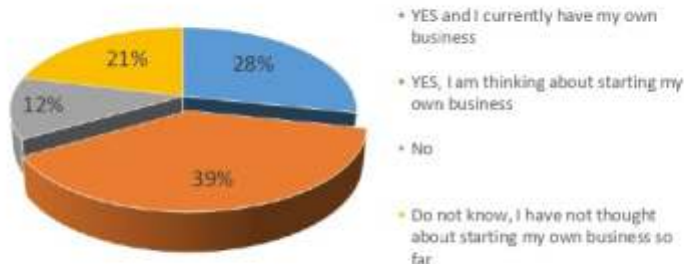

note: N= 150

g.25 – Degree of possession of necessary IT skills to work in the profession - Self-assessment

One of the most positive data gathered with this research is that the vast majority of the respondents have positive attitude towards self-employment. A total of 67% of all respondents stated that they are thinking of starting their own business or already have their own business. 39% (60 of the total 150 respondents within the research sample) stated that they are thinking of starting their own business, while 28% (44 respondents) already have their own business. 21% of the research sample stated that they have not thought about starting their own business so far, while only 12% (19 respondents) stated that they have never thought about starting their own companies. This indicates relatively high entrepreneurial spirit among the inhabitants of the region.

Attitude towards Self-employment

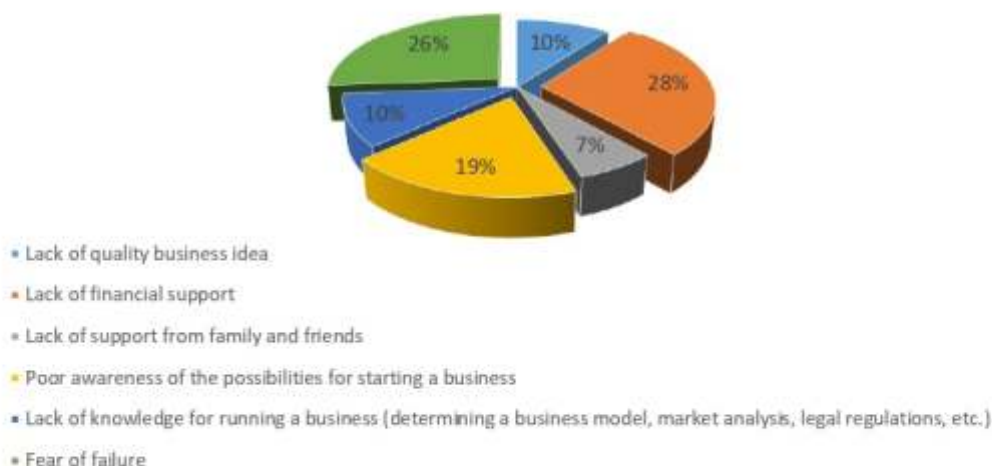

note: N= 156

g.8 - Distribution regarding attitude towards self-employment

Regarding the reasons for people from the South-East planning region not starting their own companies, most of the respondents (28%) think it is because of lack of financial support, while 26% believe it is because of fear of failure. 19% of the respondents believe that the main reason why people from the region don't establish their own companies is their poor awareness of the possibilities for starting a business. 10% of the respondents believe that the main reasons for people not opening their own businesses are the lack of quality business idea and the lack of knowledge for running a business, while only 7% believe that the lack of support from family and friends is the main reason why people from the South-East planning region don't establish their own businesses.

Reasons for not starting a business

note: N= 156

g.9 - Distribution regarding Reasons for not starting a business

Implemented surveys resulted in preparation of A STUDY for analysis of the entrepreneurial ecosystem in the South-East planning region. The study is aimed to analyze the entrepreneurial capacities, innovation and challenges faced by companies in the region.

Some of the recommendations resulting from all the research are the following:

- Greater and better promotion of available programs and instruments to support entrepreneurship;
- Organizing and conducting trainings/workshops in areas where entrepreneurs from the region need improvements,
- Local and regional programs that can enable potential entrepreneurs to plan in advance and start their own business with municipal/regional support.
- Trainings on available financial sources for companies from the region, including regular information on credit lines available in commercial banks, information on active calls for innovative and technological investment projects;
- Organization of B2B events with companies from cross-border regions,
- Expert support etc.

Workshops for digital transformation

Online marketing, sales and artificial intelligence are three intertwined fields that have revolutionized the way businesses reach and engage with their customers. As more and more people turn to the Internet to make purchasing decisions, companies have had to adapt their marketing and sales strategies to meet the demands of the digital age. Artificial intelligence has played a significant role in this transformation, providing businesses with powerful tools to optimize their online marketing and sales efforts.

In order to better familiarize and adapt small and medium enterprises with this type of marketing and sales, the Centre organized two, two-days workshops intended for representatives from the business sector who want to increase efficiency in their operations by using digital tools and increase their competitiveness.

Final Conference was organized in Strumica on 17th of November 2023 in order to present the results, the specific activities of the project. The aim of the conference was to emphasize the significance of the project for the creation of an integrated business ecosystem.

Εταίροι / Partners / Партнери

HELLENIC REPUBLIC
REGION OF CENTRAL
MACEDONIA

Interreg - IPA CBC

CCI 2014 TC 16 I5CB 009

Be In

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από Εθνικούς Πόρους των συμμετεχουσών χωρών

Project co-funded by the European Union and national funds of the participating countries

Проект кофинансиран од Европската Унија и националните фондови на земјите учеснички

The views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the European Union, the participating countries and the Managing Authority